

UTTANRÍKISPOLITIKKUR

EKKÓ FRÁ K

Hóast hóttanin um eitt altoyðileggjandi atomkríggj ikki hongur yvir okkum, er tað greitt, at heimurin enn er býttur upp í tvey. Tey góðu, við USA á odda, og tey minni góðu, har Russland og Kina ganga á odda.

Danjal av Rana

Einaferð í tíðini høvdu Føroyar ein stóran strategiskan stórpolitiskan týðning. Staðsetingin mitt í Norðuratlantshavi gjørdi, at Føroyar lógu væl fyrir sum hernaðarstöð hjá teimum, sum vildu hava ræðisrættin í Norðuratlantshavinum.

Nýggj tøkni gjørdi tó, at týðningurin av Føroyum fánaði, og at enda var NATO-støðin niðurløgd, og hernaðarliga nærveran minkaði týðiliga.

Nógv bendir tó á, at áhugin fyri Føroyum á stórpolitiska mótinum er um at kykna aftur, og í hesi samrøðuni við Carlu Sands, sendikvinnu amerikanska forsetans til Keypmannahavnar, er ikki sørt, at ein hoyrir ekkó frá kalda krígunum.

Tað er ikki heilt ókent, at útlendskir diplomatar vitja í Føroyum, men seinastu árin hava alsamt fleiri frá stórveldunum lagt leiðina framvið Føroyum.

Umframt Carlu Sands og Rufus Gifford, undangongumann hennara, hava fleiri aðrir amerikanskir diplomatar vitja í Føroyum, millum annað Ray Mabus, sum tá var herflotaráðharri. Hetta var í 2016. Seinastu árin hava bæði bretskir og russiskir ráðharrar vitja Føroyum, umframt at senditoymi úr bæði Kina og Japan hava vitjað. Í hesi vikuni koma umboð fyrir bæði Japan og Russland at vitja føroyska uttanríkismálaráðið.

Carla Sands dylir ikki fyrir, at tað er Arktis, sum ger Føroyar áhuga-verdar á stórpolitiska leikvøllinum. Hon hevur varnast tað sama sum nógvir føroyingar, at á kortum, sum vísa arktiska økið, verður ein stórur umvegur gjørdur, fyrir at fáa Føroyar at gerast partur av økinum. Hon ivast tó ikki í, at Føroyar skulu roknast við, tá økið umræður.

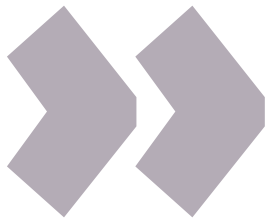
- Um pólarirnir bráðna, fara Føroyar at liggja sera væl fyrir hjá nýggju handilsleiðunum, sum fara at lata upp. Tí er tað, at bæði vit og til dømis Russland og Kina vísa økinum og tykkum so stóran áhuga, sigur hon.

Hon dylir heldur ikki fyrir, at endamálið er at styrkja sambandið millum Føroyar og USA og soleiðis knýta Føroyar tættari at USA og NATO.

- Tað týðningarmesta fyrir USA er at tryggja ein frælsan handil og tryggja okkum, at handilsleiðirnar

í arktiska økinum vera frælsar. Tað eru ikki øll hini stórveldini, sum ynskja tað. Kina hevur langt síðani lagt eina ætlan fyrir, hvussu teir, hóast teir ikki liggja í arktiska økinum, skulu fáa ávirkan og sleppa at stýra handilsleiðunum har, sigur Carla Sands og vísir til fleiri frágreiðingar, sum kinesiska stjórnin hevur skrivað um evnið, millum annað dreymin um eina nýggja Silkileið, sum skal ganga gjøgnum Beringssundið og gjøgnum Íshavið norðan fyrir Russland.

Hon nevnrir fleiri ferðir í samrøðuni, at USA ynskir fríhandil, og helst ongar handilsforðingar, men samstundis er týðningarmikið at tryggja amerikansk og vesturlendsk áhugamál, tá hóttanir koma frá Eysturlondum.

Russland drap tvey fólk og royndi at drepa tvey afturat á evropiskari jørð, í Stórabretlandi. Hatta er ikki atburðurin hjá eini tjóð, sum eigur at teljast millum okkum.

- Vit síggja jú, at bæði Russland og Kina til tíðir vísa óhøviskan atburð. Tí mugu vit verja okkara sameindu, bæði hvat viðvíkur trygd og handli. Føroyar er ein tilíkur sameindur, sum NATO-paktin áleggur okkum at verja, sigur Carla Sands. Sigast skal, at Føroyar ikki eru sjálvstøðugur limur í NATO, men verða roknaðar sum partur av

danska ríkinum.

Serliga Kina tykist vera ein hóttan í eygunum á Carlu Sands.

- Her tosa vit um heimsins næst størsta búskap, ein økonomiskan risa á heimspallinum. Men okkum hóvar ikki, hvussu Kina er farið at bera seg at, sigur hon.

Hon greiðir frá, at fyrir bara fáum árum síðani var nógvvur handil millum Kina og USA. Nýríkir kinesarar komu til USA og keyptu verksmiðjur og fyrirtekur, og amerikanarar vóru fegnir um alla hesa útlendsku figgingina, sum nú kom inn í amerikanska búskapin.

- Men so byrjaðu vit at leggja til merkis, at treytir fylgdu við hesum keypunum. Filmsfeløg, sum

kinesarar høvdu keypt, byrjaðu at gera propagandafilmar, og stýra søgugongdini í filmunum. Í lærdum háskúlum bleiv bráðliga forboðið at tosa um millum annað hendingarnar á Himmalska Friðartorginum í 1989. Við øðrum orðum byrjaðu kinesarar at skerja talifrælsi í USA. Tá skiltu vit, at vit máttu vera varin, greiðir hon frá.

- Vit ynskja framvegis handil við Kina, men tað skal vera frítt og gagnligt fyrir báðar partar. Í løtuni er støðan tann, at Kina forðar amerikanskum fyrirkum at virka í Kina, og stovnar í staðin sínar egnu. Ætlanin hjá Kina er, at fyrirtøkurnar skulu veksa seg stórar í Kina, og síðani spakuliga fáa størri

og størri marknaðarpart og ávirkan uttanfyri Kina, sigur Carla Sands.

Hetta er ein av orsøkunum til, at USA ikki hevur álit á kinesisku telefyritøkuni Huawei. Umframt at vera firtin um, at kinesarar hava ment Huawei heldur enn at nýta amerikansk feløg, óttast teir, at kinesiska stjórnin kann nýta Huawei til at njósnast. Amerikanska sendikvinnan hevur tó onga stórvegis viðmerking til, at tað er Huawei sum veitir tøkina til føroyska telenetið.

- Kina ætlar sær at ráða heiminum búskaparliga. Kina ætlar sær at gerast førandi innan læknatól, innan heilivágsíðnaðin og innan samskipti. Men hetta kemur alt við

